

S spletno učilnico do kakovostnejšega znanja?

With Virtual Classroom to a Higher Quality Knowledge?

Alenka Zabukovec

Srednja ekonomska šola Ljubljana
Roška 2, 1000 Ljubljana
alenka.zabukovec@guest.arnes.si

Dobriča Lazovič

OŠ Riharda Jakopiča
Derčeva 1, 1000 Ljubljana
dobrica.lazovic@guest.arnes.si

Povzetek

Spletna učilnica je ena od oblik vključevanja IKT v sodobno izobraževanje. Omogoča vso podporo procesom poučevanja in pridobivanja znanja. Izkušnje učiteljev, ki jo uporabljajo v slovenskem prostoru, so pozitivne, saj naj bi znanje učečih, pridobljeno na tak način bilo kakovostnejše in trajnejše. V prispevku so opisane možnosti uporabe spletnih učilnic v slovenskem prostoru (pridobitev za zavod in seminarji) za učitelje in možnost uporabe spletne učilnice za posameznega učitelja. Predstavljeno je razmišljanje o vplivu uporabe spletnih učilnic pri pouku na kakovost znanja.

Ključne besede: spletna učilnica, pouk, izobraževanje na daljavo, pridobivanje znanja, e-šolstvo

Abstract

Virtual classroom is a way of integrating IT in modern education. It enables full support for the process of teaching and gaining knowledge. Teachers using virtual classrooms in Slovenia, report of positive experience - the knowledge gained this way is of higher quality and longer duration. The paper discusses the use of online classrooms in Slovenia (improvement for the institution and seminars) for teachers and the possibility of using the virtual classroom for each teacher. Presented is a reflection on the impact of virtual classrooms for lessons and the quality of knowledge.

Keywords: virtual classroom, education, online education, gaining knowledge, e-learning

1 Uvod

Sodobni čas narekuje spremembe tudi v izobraževanju. Učitelji smo nekako postavljeni pred dejstvo, da informatizacija posega v vse pore procesov vzgoje in izobraževanja. Zavedamo se, da je potrebno prilagajanje novim smernicam in novim izzivom vsak trenutek, saj nas sicer »povozi čas«. Sodobno izobraževanje vključuje nove metode z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT) v procese pouka, saj na tak način učeči pridobivajo znanje na hitrejši in enostavnejši način, znanje pa je kakovostnejše.

2 E-šolstvo

Leta 2008 se je v slovenskem prostoru pojavil petletni projekt E-šolstvo, ki poteka pod okriljem Ministrstva za šolstvo. Vzgojno-izobraževalnim zavodom, ki se v projekt vključijo, so ponujene različne storitve s področja IKT. Šolam projekt omogoča lažji in hitrejši razvoj na področju IKT (Kreuh et al., 2009). S svetovanjem in tehnično pomočjo na različnih informacijsko-komunikacijskih področjih omogoča planiran in kontinuiran razvoj uporabe IKT pri pedagoškem in drugem delu. Izobraževanje in svetovanje v okviru Središča za e-šolstvo potekata na vzgojno-izobraževalnih zavodih vzporedno in povezano (E-šolstvo, 2011).

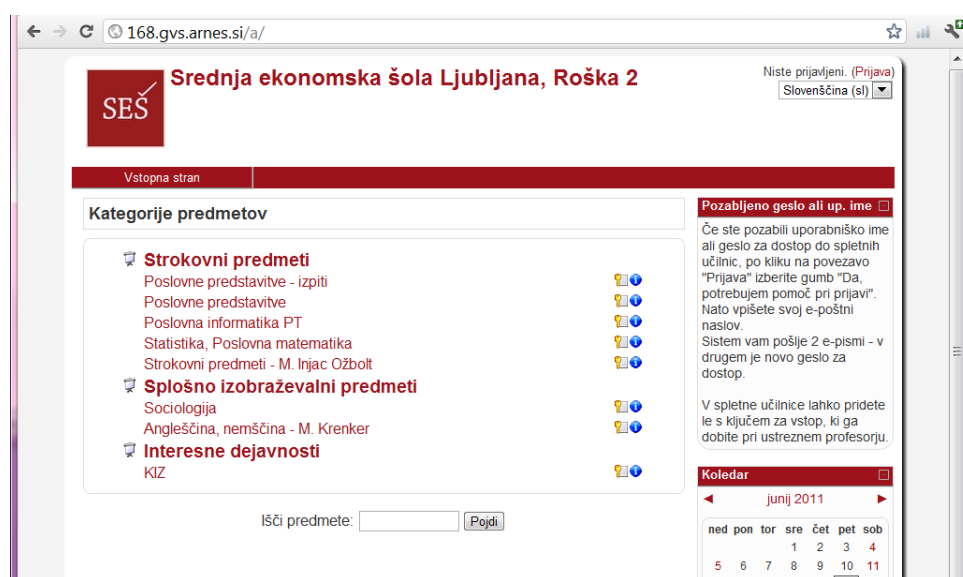
Slika 1: Shema projekta E-šolstvo

Z vključitvijo v projekt E-šolstvo lahko vzgojno-izobraževalni zavod res pridobi veliko. Prek svetovanj vodstvu šole/didaktičnih svetovanj oz. prek seminarjev lahko učitelji preizkusijo najnovejše trende na področju uporabe IKT in jih uporabijo pri pouku ali drugem svojem delu. Tehnična pomoč projekta E-šolstva pa omogoča računalnikarjem in vzdrževalcem učne tehnologije lažje delo in pomoč pri tehničnih težavah (vzdrževanje strojne in programske opreme). V sodelovanju z Arnesom se šolam in drugim vzgojno-izobraževalnim zavodom in

društvom ponuja gostovanje virtualnih strežnikov, ki omogočajo najenostavnejšo postavitve spletnih strani zavoda ali spletnih učilnic.

3 Spletne učilnice v slovenskem prostoru

Moodle je spletno orodje, ki ga v Sloveniji uporablja vse več osnovnih in srednjih šol ter drugih vzgojno-izobraževalnih zavodov. Razmah E-šolstva in uporaba Arnesovih storitev gostovanja virtualnih strežnikov za vzgojno-izobraževalne zavode sta povzročila »bum« v uporabi sistema Moodle v šolah in vrtcih. Arnes ponuja različne vrste gostovanj (polni paket, paket z vzdrževanjem, itd.), tako da lahko uporabniki izberejo storitev glede na znanje in potrebe zavoda. Najenostavnejša rešitev je, da zavod »najame« t. i. polni paket, saj omogoča ne samo vzdrževanje strežniških aplikacij, ampak tudi nameščanje in posodabljanje sistema Moodle (Arnes, 2011). Tako zavod enostavno pridobi možnost uporabe spletnih učilnic in nima skrbi za vzdrževanje in posodabljanje samega sistema.

Slika 2: Primer Moodla na Arnesovem virtualnem stražniku

Kako se učitelji in vzgojitelji lahko naučijo uporabljati Moodle in delati v spletni učilnici? Izobraževanja, ki jih ponuja projekt E-šolstvo, so pravi odgovor na to vprašanje. V preteklih nekaj letih je to spletno orodje prek seminarjev spoznalo kar precejšen odstotek slovenskih učiteljev in vzgojiteljev. Po zaslugi projekta E-šolstvo pa se je v zadnjih dveh letih število učiteljev/vzgojiteljev/svetovalcev, ki uporabljajo spletne učilnice, zelo povečalo. Spletne učilnice se največkrat uporabljajo za pouk različnih predmetov oziroma programskih enot, manj pa v druge namene (projektno delo, e-zbornica ipd.). E-šolstvo ponuja učiteljem prek didaktičnih svetovanj »že pripravljene« spletne učilnice za različne predmete in različne programe (OŠ, gimnazije, strokovne šole). V spletnih učilnicah so nanizana e-gradiva v skladu z veljavnimi učnimi načrti oz. kurikuli (SSIO: E-gradiva, 2011).

Primeri spletnih učilnic z e-gradivi

Bi radi čim prej za svoj razred vzpostavili spletno učilnico, ki bi vsebovala tudi e-gradiva? To smo za vas naredili že mi. Za večino splošnih predmetov osnovnih in srednjih šol smo zgradili spletne učilnice, ki vsebujejo e-gradiva razvrščena v skladu z učnim načrtom predmeta. Učilnice smo najprej kategorizirali glede na stopnjo, potem pa še glede na predmete in razrede:

- osnovna šola,
- srednja šola.

Do učilnic lahko prosto dostopate brez prijave (Prijavite se kot Gost), zaklenjene so le učilnice, ki so še v pripravi.

Učiteljem so preko [vstopnih spletnih skupnosti](#) na voljo tudi primeri dobre rabe za spletne učilnice iz določenega področja. Pripombe, vprašanja in poizvedbe za svetovanja o uporabi spletnih učilnic pošljite na naslov: podpora@sio.si

 Ministrstvo za šolstvo in šport Projekti e-gradiv																			
Večino e-gradiv v slovenskem šolstvu je nastalo kot rezultat razpisov Ministrstva za šolstvo in šport. V spodnji tabeli so podane povezave na projekte.																			
		vrtec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	Poklicna	Strokovna	Višja	
Slovenščina		✓	✓	✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Matematika		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Fizika										✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Naravosl. (in tehn.)					✓	✓	✓	✓								✓			
Tehnika in teh.						✓	✓	✓								✓			✓
Kemija									✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Biologija									✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
Družba		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓								
Spozn. okolja		✓	✓	✓	✓														
Geografija							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
Zgodovina								✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				

Slika 3: Pripravljene spletne učilnice na spletišču skupnost.sio.si

4 Spletna učilnica - podpora sodobnemu procesu izobraževanja?

Spletna učilnica je ena od možnosti za podporo klasičnemu izobraževanju. Iz izkušenj lahko rečemo, da vsa orodja v spletni učilnici omogočajo sodobni učni proces, tako poučevanje kot učenje, delo z različnimi (multimedijskimi) vsebinami/viri, po različnih postopkih. Dopuščajo komunikacijo/interakcijo in enostavno določanje pravil/načel izobraževanj. Prav tako so s temi orodji enostavno določljive oblike in metode učnega dela. Dovoljujejo poljubno organizacijo učnega procesa in načrtovanje (in vrednotenje) učnega dela.

Učiteljeva vloga v spletni učilnici je sicer precej drugačna od klasične, ko je zgolj "podajalec" učne snovi. Učitelj se v spletni učilnici spreminja v svetovalca, mentorja, pomočnika ... Lahko pa rečemo, da del njegove "klasične" vloge ostaja v tem, da načrtuje, vodi in usmerja učni proces. Pomembna razlika je tudi v pripravi gradiv. Spletna učilnica učitelju omogoča pripravo različnih vrst gradiv, kar mu daje možnost želene raznolikosti in multimedijskih predstavitev. Prek takih gradiv učeči lažje pridobiva svoje znanje, saj gradiva s svojo nazornostjo in interaktivnostjo omogočajo tudi hitrejša in kakovostnejša pridobivanja znanja. Komunikacijskih orodij, ki jih učitelj lahko uporabi, je več. Vsako orodje omogoča specifično komunikacijo, ki jo lahko uporabi za različne namene. Pogovori v forumu dopuščajo razmišljanje in učenje med sodelujočimi, izmenjavo informacij, pridobivanje novih znanj ipd.. Učitelj vodi razprave na določeno temo, opazuje reakcije, sodeluje z udeleženci idr.. Forum berejo vsi v učilnici in je najpogostejše namenjen temam, ki so pripravljene za vse. Sinhroni klepet ponuja neposredno izmenjavo mnenj in takojšnjo povratno informacijo. Sporočila (tudi e-poštni naslovi so dostopni vsem) so dober pripomoček za osebno komunikacijo učeči-učitelj ali učeči-učeči. Učitelj preverja ali ocenjuje znanje udeleženca z nalogami ali testi. Naloge

morajo biti odlično didaktično zastavljene, da dosežejo svoj cilj. Prednost teh orodij je, da lahko konkretno učiteljevo povratno informacijo o svojem znanju dobi le učeči.

Vsa orodja, ki jih ponuja spletna učilnica, so v veliki meri prilagojena današnjemu času (neformalnemu izobraževanju, pouku ali drugi obliki formalnega izobraževanja). Ob dobrem poznavanju orodij in kakovostni uporabi le-teh lahko učitelji in učeči dosežejo boljše rezultate, kot bi jih sicer na klasičen način. Dejstvo je tudi, da je spletna učilnica z vsemi (multimedijskimi) gradivi in interaktivnimi dejavnostmi dostopna ves čas (tudi izven pouka ali izven drugih oblik izobraževanja) prek spleta in da je učitelj veliko več časa prisoten v samem procesu učenja kot pri klasičnem pouku. Tako lahko pomaga učečim, jih usmerja in vodi proces učenja. Gotovo je to tudi eden od vzrokov, da je tako znanje kakovostnejše od klasično pridobljenega.

Odločitev, ali bo učitelj uporabil spletno učilnico pri pouku, je odvisna od več dejavnikov. Najprej bi izpostavili učiteljevo pripravljenost za novosti in drugačen način poučevanja. Sodobni učitelj bi moral biti pripravljen se prilagoditi informacijski družbi in posodabljati svoje metode poučevanja. Pred začetkom uvajanja novega načina dela bi moral učitelj pridobiti ustrezna znanja za delo v spletni učilnici in sprejeti drugačen položaj sebe v učnem procesu. Naslednji dejavnik pa je motivacija učečih za nov pristop in drugačno delo. Po izkušnjah sodeč, je mladim delo z uporabo IKT bližje kot klasičen pouk ali drug način organiziranega izobraževanja, raje in bolj zavzeto se lotevajo pridobivanja znanja prek spleta. In zadnji, a ne najmanj vpliven dejavnik, ki opredeljuje omenjene prednosti uporabe spletne učilnice – učitelj bi moral preučiti in preizkusiti spletno učilnico, preden zavrže tak način oz. metodo pridobivanja znanja ...

5 Zaključek

V prispevku je predstavljeno razmišljanje o uporabi spletne učilnice kot eni od možnih poti do kakovostnejšega znanja. Spletna učilnica sicer nikoli ne bo zamenjala »prave« učilnice, lahko pa je odlično dopolnilo kakršnegakoli organiziranega oz. vseživljenjskega izobraževanja, ki želi imeti informacijsko podporo. Spletna učilnica je lahko tudi eno od okolij, v katerem poteka samo e-izobraževanje, saj s svojimi orodji omogoča učitelju/tutorju sodelovanje z udeleženci, komunikacijo in lahko bi rekli, skoraj vse, kar zahteva sodobni proces pridobivanja znanja. Znanje, pridobljeno oz. utrjeno na tak način, je gotovo trajnejše in kakovostnejše kot tisto, ki je pridobljeno na klasičen način. Odločitev, ali bo učitelj vključil spletno učilnico v sodobni pouk oz. organizirano izobraževanje, pa je odvisna ne samo od učiteljeve želje temveč tudi od njegove pripravljenosti za spremenjen način dela in dodatno (samo)učenje. Vsekakor pa bi moral sodobni učitelj vsaj preizkusiti se prilagoditi sodobnim trendom na področju izobraževanja, saj bi le tako lahko omogočil učečim pot do kakovostnejšega znanja ...

Literatura in viri:

- Dinamično gostovanje - Arnes. (2011). Dosegljivo na <http://www.arnes.si/storitve/splet-posta-strezniki/gostovanje-spletnih-strani/dinamicno-gostovanje-phpmysql.html> (10. 6. 2011)
- E-šolstvo. (2011). Dosegljivo na http://www.sio.si/sio/projekti/e_solstvo.html (11. 6. 2011).
- Kreuh, N., Harej, J., Flogie, A. Projekt E-šolstvo. V Mednarodna konferenca splet izobraževanja in raziskovanja z IKT SIRIKT 2009. Ljubljana : Arnes, 2009, str. 145.
- SSIO: E gradiva. (2011). Dosegljivo na <http://skupnost.sio.si/mod/wiki/view.php?id=73919&page=E-gradiva> (10. 6. 2011)